

Beslisnota voor de raad

Datum 26 oktober 2022

Openbaar

Onderwerp Moskee
Versienummer 1

Portefeuillehouder Monique Schuttenbeld en Peter Sniijders
Informant Marjolein van Sprang
Afdeling Fysieke Leefomgeving
Telefoon (038) 498 2290
Email M.van.Sprang@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel 7.2.1 versterken de sociale veiligheid door het voorkomen en tegengaan van overlast en gevoelens die daarmee samenhangen
Begroting wijzigen nee
Dekking ten laste van

Bijlagen;

- 1) Brief aan de omwonende, die een klacht of melding hadden ingediend, over de afronding van het mediationtraject.

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

- 1 Kennis te nemen van de stand van zaken aangaande de gebedsoproepen van de Masdjied-E-Awliya moskee, Luttekeweg 2 Zwolle, en de inspanningen die zijn gedaan om de partijen dichterbij elkaar te brengen of anderszins een oplossing te vinden.
- 2 Het verzoek van ARAG aan de raad, namens een van de omwonende, om regels te stellen aan de oproep tot gebed door de Masdjied-E-Awliya moskee, gemotiveerd af te wijzen.

Datum 26 oktober 2022

Toelichting op het voorstel

Inleiding

Sinds begin maart van 2021, wordt vanuit de Masdjied-E-Awliya moskee aan de rand van de AA-landen, Luttekeweg 2 in Zwolle, 4 keer per dag opgeroepen tot gebed. Hierbij worden luidsprekers gebruikt, die zijn geplaatst op het dak van de moskee. Omwonenden ervaren hierdoor overlast.

Beoogd effect

De raad te informeren over de overlastgeschiedenis met betrekking tot de gebedsoproepen en de inspanningen van de gemeente om hier een oplossing voor te vinden. De raad te adviseren over het verzoek van ARAG van 18 augustus 2022. De raad te informeren over het vervolg.

Argumenten

- 1) De afgelopen periode heeft de gemeente zich volop ingespannen voor een gezamenlijke oplossing inzake de klachten. Onderstaand treft u een overzicht van de inspanningen en de uitkomsten hiervan.
- 2) De stadsadvocaat, heeft onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om nadere regels te stellen. Dit kan alleen als door het oproepen tot gebed, wat valt onder de vrijheid van godsdienst, andere grondrechten worden geschaad, zoals de universele rechten van de mens. Ten aanzien van het geluid bleek dit eerder al niet het geval te zijn, omdat het geluid qua volume niet zo hard is, dat hier sprake van is. Daarom zijn er geen regels opgesteld.
- 3) Een eerder ingediend handhavingsverzoek is afgewezen omdat er geen regels worden overtreden. Deze afwijzing is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Hiertegen is bezwaar ingediend. Afhandeling hiervan loopt nog.
- 4) Er is op 18 augustus jl. een nieuwe verzoek ingediend door ARAG. Hierin verzoekt ARAG, namens een van de omwonenden, de raad om alsnog regels te stellen aan de oproep tot gebed door de Masdjied-E-Awliya moskee. In het verzoek wordt gesteld, dat omwonenden in hun rechten worden geschaad, omdat hen ongewild en ongevraagd een vreemde godsdienst wordt opgedrongen, door het oproepen tot gebed. Echter de oproep tot gebed is een vrijblijvende oproep en kan daarmee niet worden gezien als "het opdringen van een geloof". Het oproepen tot gebed valt ook binnen het recht op vrijheid van godsdienst(uiting). Om deze redenen houdt de argumentatie van ARAG geen stand. Het advies van het college aan de raad is daarom om het verzoek gemotiveerd af te wijzen.
- 5) Op 10 oktober jl. is in de raad over dit onderwerp gesproken en is toegezegd dat we vanuit de gemeente zo nodig gesprekken blijven faciliteren mits er commitment blijkt vanuit beide partijen om toch met elkaar verder in gesprek te willen.

Overzicht van gebeurtenissen vanaf maart 2021

Sinds begin maart van 2021, wordt vanuit de moskee aan de rand van de AA-landen, Luttekeweg 2 in Zwolle, 4 keer per dag opgeroepen tot gebed. Hierbij worden luidsprekers gebruikt die zijn geplaatst op het dak van de moskee. Omwonenden ervaren hierdoor overlast, zowel door het volume van het geluid en de hoge frequentie van het aantal oproepen (objectieve waarnemingen) als door negatieve associaties met de azan (subjectieve waarneming). Vanaf het begin dat er met versterkt oproepen tot gebed werd begonnen leidde dit tot veel klachten.

Datum 26 oktober 2022

De gemeente heeft op verschillende manieren geprobeerd hier wat aan te doen. Er zijn verschillende bemiddelingspogingen gedaan, er is een geluidsonderzoek uitgevoerd en er is onderzoek gedaan naar wat de juridische mogelijkheden waren om beperkingen op te leggen.

Eerste bemiddelingstraject

Naar aanleiding van de ervaren overlast is er een bemiddelingstraject geweest. Dit heeft geen overeenstemming opgeleverd. Het moskeebestuur is van mening dat het de nodige stappen heeft gezet om de buurt tegemoet te komen. Zo is het volume op de meeste dagen, behalve de vrijdag, verlaagd en heeft de moskee de oproep voor het ochtendgebed laten vallen. Een aantal omwonenden geeft aan dat zij evenwel nog steeds overlast ervaren en wilde verdere maatregelen.

Het moskeebestuur is niet bereid om de frequentie verder te verlagen en bij een verdere verlaging van volume kan de vraag gesteld worden of het beoogde effect dan nog gehaald wordt (enerzijds minder overlast, anderzijds het minder goed bereiken van de gelovigen).

Geluidsonderzoek

Naar aanleiding van deze gesprekken is er besloten een geluidsonderzoek uit te laten voeren. Hieruit bleek dat het gemiddelde geluidsniveau op de meeste dagen niet of nauwelijks boven het aanwezige achtergrondniveau uitkomt, behalve op vrijdagen. Het maximum niveau, wat in deze meer bepalend is omdat het om een kortdurende oproep gaat, komt wel duidelijk boven het achtergrondniveau uit. Hetgeen gelet op de bedoeling van de oproep, te verwachten was.

De resultaten van dit onderzoek zijn op 13 september 2021 met omwonenden besproken en op 17 september 2021 met het moskeebestuur.

Tweede bemiddelingsoverleg

De resultaten zijn ook met de raad besproken en hierbij is geadviseerd nogmaals met het moskeebestuur en omwonenden in gesprek te gaan om te kijken welke ruimte er nog is om te bewegen. Dit gesprek heeft plaatsgevonden op 11 oktober 2021. De conclusie van dit overleg was dat het moskeebestuur en de bewoners elkaar niet zijn genaderd. Een gemeenschappelijk gedragen oplossing is niet voorhanden. Het moskeebestuur houdt vast aan een dagelijkse versterkte gebedsoproep die op vrijdagen voor het middaggebed luider blijft klinken dan op andere dagen.

Onderzoek naar juridische mogelijkheden

De blik van beide partijen werd toen gericht op de gemeenteraad van Zwolle. De vraag was of de raad maatregelen kon treffen of beperkingen kon stellen. Hierover heeft het college juridisch advies ingewonnen bij de stadsadvocaat. Onderzocht is of het mogelijk was om op basis van juridische bevoegdheden maatregelen op te leggen om de overlast te beperken. Hierbij is gekeken naar het activiteiten besluit, de algemene plaatselijke verordening en de Wet op de openbare manifestaties.

Activiteitenbesluit en Algemene plaatselijke verordening

Voor het produceren van geluid gelden regels. Normaliter geldt dat voor geluid vanuit inrichtingen (bedrijven) regels zijn gesteld in het Activiteitenbesluit en voor overig geluid (bijv. evenementen of geluidsapparatuur in de openbare ruimte), regels worden gesteld in de APV.

Zowel in de APV als in het Activiteitenbesluit wordt geluid ten behoeve van het oproepen of belijden van goddienst nadrukkelijk buiten beschouwing gelaten, omdat dit een grondwettelijk beschermd recht is. Activiteitenbesluit of de APV bieden dus geen mogelijkheden om beperkingen hieraan te stellen.

Datum 26 oktober 2022

De Wet openbare manifestaties

Dit zou mogelijk wel kunnen op basis van de Wet openbare manifestaties (de Wom). In deze wet worden in artikel 10 mogelijkheden geboden beperkingen te stellen. Deze mogelijkheden zijn zeer beperkt en moeten zeer zorgvuldig gemotiveerd worden.

Uit het advies van de stadsadvocaat kwam naar voren dat het in deze specifieke situatie niet mogelijk is om beperkingen op te leggen aan de moskee. Vrijheid van godsdienst is een grondwettelijk beschermd recht, waar alleen beperkingen aan mogen worden gesteld als andere grondwettelijke rechten worden aangetast, zoals de rechten van de mens, zoals vastgelegd in het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (EVRM). Het EVRM noemt universele rechten onder meer de openbare veiligheid, de bescherming van de openbare orde, gezondheid of goede zeden en de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen, bijvoorbeeld het recht op een rustige woonomgeving.

Enige vorm van hinder is gelet op het doel, het bereiken van gelovigen, onvermijdelijk en grondwettelijk beschermd en dus niet onrechtmatig. Het is pas onrechtmatig als er sprake is van structurele en ernstige overlast. De resultaten van het geluidsonderzoek geven geen aanleiding om te concluderen dat dit hier aan de orde is. Dat dit wel zo wordt ervaren, omdat de oproep in het Arabisch is of omdat het om een andere godsdienst gaat dan de in Nederland gangbare, is niet iets wat met regels beperkt mag worden. In het nieuwe verzoek van ARAG wordt betoogd dat er sprake is van het opdringen van een godsdienst en dat inbreuk is op de rechten van de mens. Hier zou volgens hen dan alsnog een mogelijkheid liggen om toch regels te stellen. Echter de oproep tot gebed is een uitnodiging en dit is vrijblijvend. Dit valt ook onder de vrijheid van godsdienst en religie. De Wom biedt in deze situatie dus ook geen mogelijkheden om beperkingen op te leggen.

Mediation traject

Gebleken is dat alleen in overleg naar een oplossing gezocht kon worden. Gelet op deze conclusie is nog eenmaal een mediationtraject gestart vanaf december 2021. Doel van dit mediationtraject was om te komen tot begrip over en weer en een oplossing van de problematiek in de wijk waarmee iedereen tevreden is. Om dat doel te bereiken is het van belang dat de angel uit het conflict wordt gehaald. Dit mediationtraject richtte zich daarop. Wanneer de angel uit een conflict is ontstaan er begrip. Dan is er meer mogelijk, omdat men elkaar begrijpt en verstaat en dat vraagt iets van iedereen.

De mediator heeft met betrokkenen van de moskee gesproken en vervolgens met een afvaardiging van de groep bewoners (15 personen) gesproken. Aanvankelijk stond iedereen recht tegenover elkaar en liepen de emoties hoog op, maar na de verschillende gesprekken was bij enkelen een eerste kentering te zien. Voorwaarde voor het vervolg was de wil en de bereidheid van betrokkenen om echt deel te nemen aan het traject.

Na het voortraject is er een kleine groep die zich heeft gecommitteerd en aan het traject heeft deelgenomen: twee bewoners (één daarvan heeft vanwege familieomstandigheden het traject niet afgemaakt), twee deelnemers vanuit de moskee (ook daar kon één niet tot het einde mee doen ivm ziekte) en twee deelnemers vanuit de gemeente. Hoewel aanvankelijk een groter aantal bewoners had aangegeven mee te willen doen met dit traject, was daar uiteindelijk toch geen bereidheid toe.

Datum 26 oktober 2022

Na afloop van het voortraject en de bijeenkomsten was de werking van de methodiek zichtbaar en voelbaar. Gebleken is dat niemand de intentie had om de ander te kwetsen. Er was openheid en meer begrip voor ieders positie. Dit maakte de weg vrij voor een gezamenlijke ontmoeting in de moskee.

Een vervolgspraak hierop tussen de partijen is niet gemaakt, omdat de partijen blijven vasthouden aan eerder ingenomen standpunten. Daarom is medio 2022 besloten het mediationtraject te beëindigen; zonder nieuwe afspraken maar wel met meer informatie en begrip over de gehele situatie.

Ondertussen is het rustig in de wijk en zijn er geen klachten meer binnengekomen. Na dit mediationtraject hebben alle omwonenden die een klacht hadden ingediend een brief ontvangen over het verloop van dit traject (toegevoegd als bijlage 1).

Conclusie en advies

De geluidsniveaus van de gebedsoproep zijn dusdanig dat het oproepen tot gebed goed hoorbaar is, maar niet van dien aard dat er gesproken kan worden van structurele overmatige geluidsoverlast. Ook is er geen sprake van het oprdingen van een godsdienst. Er is derhalve in deze situatie geen sprake van aantasting van andere grondwettelijke en universele rechten van de mens. Gelet hierop heeft de raad in deze situatie geen juridisch houdbare mogelijkheden om regels te stellen of anderszins beperkingen op te leggen. Het onderzoek naar de juridische mogelijkheden is hiermee afgerond.

Het advies is om het verzoek van ARAG op deze grond af te wijzen.

Een aantal omwonenden blijft overlast ervaren. Onze conclusie is dat de gemeente nu niets meer kan doen om de nog bij enkele mensen bestaande onvrede weg te nemen. De enige mogelijkheid om hieruit te komen is met betrokkenen in gesprek te gaan en te blijven zoeken naar de ruimte om elkaar te vinden. Daartoe diende het mediationtraject wat nu is afgerond.

Het advies is om de inzet op bemiddeling hier te eindigen, tenzij er commitment blijkt vanuit beide partijen om toch met elkaar verder in gesprek te willen.

Risico's

Geen risico's bekend

Financiën

Geen financiële gevolgen

Communicatie

Geen verdere communicatie

Vervolg

Het bezwaar tegen het handhavingsverzoek wordt afgehandeld door juridische zaken. Na besluit van de raad zal het verzoek van ARAG worden afgehandeld. Eventuele nieuwe klachten of handhavingsverzoeken zullen worden opgepakt door wijkbeheer en fysieke leefomgeving.

Datum 26 oktober 2022

Openbaarheid

Deze besluiten openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer